

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ І СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Ілляшенко Т.О., Храмова М.В.

Податкове законодавство незалежної України успадкувало від адміністративно-командної системи управління стару нормативну базу, а національна податкова політика розроблена не лише на основі об'єктивних економічних законів, а й під впливом політичних факторів без належного наукового обґрунтування і аналізу мікро- та макроекономічних наслідків впровадження різних видів податків і розмірів їх ставок.

Податок на прибуток належить до найдієвіших важелів, за допомогою яких держава може впливати на діяльність суб'єктів господарювання. Водночас він є одним з найважливіших джерел наповнення бюджету. Проте досвід України у створенні системи оподаткування прибутку (доходу) свідчить про брак чіткої державної концепції податкової політики. Протягом 1991 – 1997 років неодноразово змінювався об'єкт оподаткування, яким послідовно були то прибуток, то валовий дохід.

Установлення чинного порядку оподаткування прибутку підприємств відбулося з прийняттям Закону «Про внесення змін у Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств»» від 22 травня 1997 року, з послідуочими доповненнями і змінами. Проте, незважаючи на постійне удосконалення законодавства з питань оподаткування прибутку підприємств, у цій сфері існує низка проблем, що потребує вирішення. Проблеми спричинюються наступними чинниками.

1. Нечіткістю формулювань Закону про прибуток, яка призводить до того, що одні й ті самі норми Закону зацікавлені особи трактують по-різному.

2. Конфліктом норм податкового законодавства з положеннями бухгалтерського обліку.

3. Неузгодженістю і суперечливістю окремих законодавчих норм стосовно адміністрування податків.

Щоб уникнути таких ситуацій, доцільно законодавчо визначити терміни «поточний платіж» та «поточна

заборгованість», а також передбачити першочерговість погашення поточних платежів при зарахуванні податковими органами платежів до бюджету.

При введенні податку на додану вартість (ПДВ) у 1997 році планувалось, що цей податок стане одним із основних доходуотворюючих податків для бюджету України. Проте у сфері справляння ПДВ склалася зовсім інша ситуація. Недосконалість механізму адміністрування ПДВ перш за все має прояв у збільшенні кількості випадків застосування суб'єктами господарської діяльності схем мінімізації податкових платежів, ухилення від оподаткування. Вражаючих розмірів набув так званий «віртуальний» ПДВ. Результатом зниження ефективності справляння ПДВ стало зростання величини заборгованості зі сплати цього податку, а також зростання заборгованості Державного бюджету з відшкодування сум ПДВ.

Для успішного подолання означених недоліків системи справляння податку на додану вартість необхідно провести низку заходів.

Пріоритетним напрямком є створення системи, за якою адміністрування ПДВ та його відшкодування буде проводитись за певними коридорами. Це вагомий крок на шляху вдосконалення механізму адміністрування ПДВ, адже органи ДПС матимуть змогу зосередити свою роботу на платниках податків з високим та помірним рівнем податкового ризику, а також надавати належне обслуговування суб'єктам господарювання з практично відсутнім рівнем такого ризику.

Одним з пріоритетних напрямів вдосконалення адміністрування ПДВ є впровадження його електронного відшкодування. Даний механізм полягає в повній автоматизації збору інформації про господарську діяльність, що ведеться суб'єктами господарювання. При цьому планується своєчасне й автоматичне нарахування ПДВ та його відшкодування з бюджету. Можливим стане своєчасне прогнозування сум ПДВ, що підлягають відшкодуванню.

Таким чином, впровадження означених заходів сприятиме створенню такої системи адміністрування податку на додану вартість, що є ефективною як для бюджету, так і для платників податку.